मध्यमाञ्चल क्षेत्र

मानवअधिकार स्थितिसूचक

वर्ष २, अङ्क ३
असोज २०६९

विगत तीन महिनाको मानवअधिकार स्थिति
(जुलाई-सेप्टेम्बर २०१२)

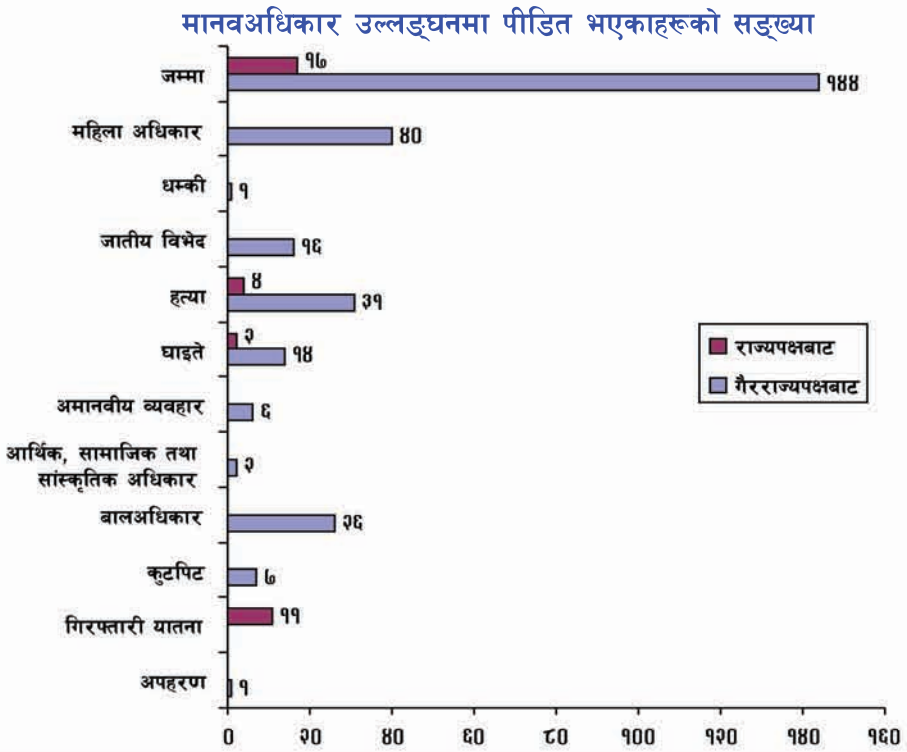

मानवअधिकार र सामाजिक न्यायका निम्ति
अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)
मध्यमाञ्चल क्षेत्रीय कार्यालयद्वारा
प्रकाशित

सल्लाहकार
कृष्ण गौतम

संयोजन/सम्पादन
राजु पासवान

सहयोगी
विनोद गौतम
सिर्जना पौडेल
विवेक ढुङ्गाना

फोटो
इन्सेक जिल्ला प्रतिनिधि

कलङ्की, स्यूचाटार
पोष्ट बक्स नं. २७२६, काठमाडौं, नेपाल
फोन : ४२७८७७० फ्याक्स : ४२७०५५१
email : kathmandu@insec.org.np
Website: www.insec.org.np
www.inseconline.org

मानवअधिकार सुरक्षा विश्लेषण

यो तीन महिनाको अवधिमा हत्या, अपहरण, कुटपिट, बलात्कार तथा बलात्कार प्रयास, बाल यौनशोषण तथा दुर्व्यवहार, बोक्सीको आरोपमा कुटपिट, बहुविवाह, घरेलु हिंसा लगायतका घटनामा कुनै कमी नआएको तथ्याङ्कले देखाएको छ। अभिलेखित घटनाको तथ्याङ्क अनुसार यस तीन महिनामा राज्यपक्षबाट चार र गैर राज्य पक्षबाट ३१ जनाको हत्या भयो।

त्यसैगरी गैर राज्य पक्षबाट गरिएको अपहरणको घटनामा १ जना, गिरफ्तारी र यातनाका घटनामा ११ जना, बालअधिकारका घटनामा २६ जना पीडित भएका छन्। गैर राज्य पक्षबाट भएका महिला अधिकारका घटनामा ४० जना र जातीय विभेदको घटनामा १६ जना पीडित भएको घटना समेत अभिलेख गरिएको छ।

सर्लाहीमा प्रहरीको गोली लागी रमोध साह जैसवालको मृत्यु भएको छ भने प्रहरी र सशस्त्र हतियारधारी समूहबीच धनुषामा भएको दोहोरो भिडन्तमा हरेशिव यादवको घटनास्थलमै मृत्यु भएको घटना अभिलेख छ। त्यसैगरी अबरुद्ध विद्युत मर्मतको माग गर्ने क्रममा शसस्त्र प्रहरीको लाठ्ठी, बुट र बन्दुकको कुन्जाको कुटपिटबाट सर्लाहीमा ईजहार पमरियाको घटनास्थलमै मृत्यु भएको छ भने गस्तीमा रहेको प्रहरीको कुटपिटबाट चितवनमा पटही दराइको मृत्यु भएको पीडित घटना समेत अभिलेख गरिएको छ।

बढ्दो राजनीतिक अस्थिरता र लम्बिदै गएको सङ्क्रमणकालले मुलुकमा अपराधिक घटनामा बृद्धि हुनका साथै मानवअधिकारको अवस्था खस्कदै गएको छ। विभिन्न अपराधिक घटनामा सङ्लग्न आरोपितहरुलाई कानुन बमोजिम कारबाही नै नगरी उन्मुक्ति दिने प्रवृतिले दण्डहीनता बढेर गएको छ।

अपराधिक घटनालाई नियन्त्रण गर्न र यस्ता घटना हुन नदिन उक्त कार्यमा सङ्लग्न जोसुकैलाई पनि विद्यमान कानुनको दायरामा ल्याई कारबाही प्रक्रिया अगाडि बढाउनु पर्छ। अपराधिक घटनामा सङ्लग्नलाई दण्डीत गर्न नयाँ ऐन कानुन तथा नीति नियम बनाई कार्यान्वयनमा लैजान र कानुनी शासन कायम राख्न नेपाल सरकार प्रतिबद्ध भएर लाग्न आवश्यक छ। यसका लागि सरोकारवाला निकाय, राजनीतिक दल, नागरिकसमाज, मानवअधिकारका क्षेत्रमा क्रियाशील विभिन्न संघसंस्थाले आ-आफ्नो ठाउँबाट रचनात्मक सहयोग गर्नु पर्छ।

कृष्ण गौतम
क्षेत्रीय संयोजक

मध्यमाञ्चल क्षेत्रको मानवअधिकार : तीन महिनाका प्रतिनिधिमूलक घटना

(०६९ असार १७ गते तदनुसार जुलाई २०१२ देखि ०६९ असोज १४ सेप्टेम्बर २०१२ सम्म)

नागरिक तथा राजनीतिक अधिकार

सम्मानित रूपले बाँच्ने अधिकार

हत्या

राज्यबाट

चितवन

जगतपुर गाविस-१ घरभई मङ्गलपुर गाविस-१ धार्नेचोकका ३३ वर्षीय पटही दराइको ०६९ साउन ७ गते बेलुका बाटोमा हिँडिरहेको अवस्थामा गस्तीमा रहेको प्रहरीको टोलीको कुटपिटबाट मृत्यु भएको पीडित परिवारले बतायो । दराई सोही ठाउँका तुलबहादुर दराइको घरमा गत एक महिनादेखि काम गर्न बस्दै आएका थिए । सोही घरमा ट्याक्टर चलाउने चालकलाई घर पुऱ्याएर फर्कने क्रममा गस्तीमा रहेको प्रहरीको टोलीले दराइलाई रोकी बिनाकारण कुटपिट गरी घाइते बनाएको तुलबहादुरले बताए । उनले भने-"राति भएकोले चालकलाई घर पुऱ्याउन घरमा काम गर्ने पटही र गैंडा दराई दुईजना गएका थिए । त्यतिकैमा एकछिनपछि गैंडा दराई पुलिसले माऱ्यो-माऱ्यो भन्दै आत्तिँदै घरमा आयो, हामी के भयो भन्दै उसको पछि-पछि गयौँ, बाटोको छेउमा पटही बेहोस अवस्थामा थियो । पुलिसको भ्यान अलि अगाडि गइसकेको थियो । त्यही नजिकै धानको बीउ गोड्ने केही मानिस बस्दथे । उनीहरूले पटहीलाई पुलिसले पिटेर झाडीमा फालिदिएको बताए । पटहीको टाउकोमा चोट लागेको र छातीमा नीलडाम, अनुहारमा कोतरेको थियो ।" वडा प्रहरी कार्यालयमा घटनाबारे आफूले सुनेको र देखेको कुरा जानकारी गराई, गस्तीमा नै रहेको प्रहरीको भ्यान बोलाएर पटहीलाई अस्पताल लगेको तुलबहादुरले बताए । पटहीको ०६९ साउन ८ गते बिहान उपचारको क्रममा भरतपुर मेडिकल कलेजमा मृत्यु भयो । पीडित पक्षले प्रहरीको कुटपिटबाट पटहीको मृत्यु भएको बताए । आफुहरूले कुटपिट नगरेको प्रहरीको भ्यान देखेर आफैँ डराएर भाग्दा पटही लडेर घाइते भई मृत्यु भएको प्रहरीले बतायो । पीडित परिवार र स्थानीयले दोषीलाई कारवाही र पीडित परिवारलाई क्षतिपूर्तिको माग राखी शव नबुझ्ने बताउँदै साउन ८ गते प्रहरी कार्यालयमा धर्ना दिएका थिए । मृतक पटहीको उपचारको क्रममा लागेको खर्च र ५ लाख राहत दिने सहमतिपछि मृतक परिवारले शव बुझी दाहसंस्कार गरेका थिए ।

रौतहट

महमदपुर गाविस-७ का ३५ वर्षीय रमोध साह जैसवालको ०६९ असार २१ गते विहान प्रहरीको गोली लागेर मृत्यु भयो । सोही घटनामा प्रहरीको गोली लागेर अन्य आठजना सर्वसाधारण घाइते भएका थिए भने सर्वसाधारणको लाठी तथा ढुङ्गा प्रहारबाट छ जना प्रहरी घाइते भएका थिए । घटनामा महमदपुर गाविस-७ का २५ वर्षीय दिनेश यादव र पोठियाही गाविस-९ का २७ वर्षीय विरोधीराय यादव गम्भीर घाइते भएका थिए । घाइते मध्ये दिनेशको छातीमा र विरोधीरायको खुट्टामा गोली लागेको थियो । घाइते उनीहरूको काठमाडौँस्थित त्रिविवि शिक्षण अस्पताल महराजगञ्जमा उपचार भयो । यसैगरी प्रहरीको लाठी तथा अश्रुग्याँस प्रहारबाट महमदपुर गाविस-६ का पासपतराय यादव, विनोदराय यादव, राजेश यादव, भोलि साह, वीरभुवन साह र निवासराय यादव घाइते भए । घाइते उनीहरूको स्थानीय गरूडा अस्पतालमा उपचार भयो । त्यसैगरी सर्वसाधारणको लाठी तथा ढुङ्गा प्रहारबाट ईलाका प्रहरी कार्यालय गरूडाका प्रहरी इन्सपेक्टर रामनारायण माझी, ३५ वर्षीय सुमन लामिछाने, प्रहरी जवान २८ वर्षीय दिनानाथ साह, २७ वर्षीय कामेश्वर पटेल, ३१ वर्षीय रामदुलार यादव र २४ वर्षीय वलिराम गिरी घाइते भएका थिए । घाइतेमध्ये प्रहरी जवान गिरीको दाहिने हात भाँचिएको थियो । असार १४ गते भएको सडक दुर्घटनामा एकजनाको घट्नास्थलमै मृत्यु भएको र अन्य दुईजना घाइते भएको घटनामा ईलाका प्रहरी कार्यालय गरूडाले गलत नम्बरको सवारी चालक र सवारीलाई नियन्त्रणमा लिई फसाउन खोजको भन्दै महमदपुर गाविसका स्थानीय बासिन्दाले असार २१ गते बिहानैदेखि गौर चन्द्रनिगाहपुर सडक खण्डअर्न्तगत भाँझ पुलमा यातायात अवरुद्ध गराएकोमा सो बन्द खुलाउन गएको प्रहरी र स्थानीय वासिन्दाबीच झडप हुँदा प्रहरीले गोली चलाएको थियो । सो झडपका क्रममा प्रहरीले २९ राउण्ड अश्रुग्याँस र २२ राउण्ड गोली प्रहार गरेको प्रहरी इन्सपेक्टर रामनारायण माझीले बताए । गोली लागी मृत्यु भएका रमोधीको छातीमा र अर्का घाइते दिनेशको पनि छातीमा गोली लागेकोले प्रहरीले ताकेरै गोली प्रहार गरेको प्रत्यक्षदर्शीहरूले बताए । प्रर्दशनकारीको तर्फबाट गोली फायर भएकोले आत्मरक्षाको लागि गोली चलाएको प्रहरीले दावी गरेको थियो ।

धनुषा

तारापट्टी सिरसीया-१ का ३२ वर्षीय हरेशिव यादवको ०६९ साउन ६ गते राति १०:३० बजेको समयमा प्रहरी र हतियारधारी सशस्त्र समूहबीच दुहवी-५ स्थित सडकमा भएको दोहोरो भिडन्तमा गोली लागी घटनास्थलमा मृत्यु भएको डिएसपी टेकबहादुर गुरूङले बताए । भारतको छतौनीबाट प्रहरीले

यादवलाई गिरफ्तार गरी हत्या गरेको पीडित पक्षले बतायो । ईलाका प्रहरी कार्यालय औरहीबाट सई अयोध्याशरण यादवको नेतृत्वमा गस्तीमा गएको प्रहरी टोलीलाई सशस्त्र हतियारधारीको एक समूहले लक्षित गरी गोली फायर गरेपछि जवाफी कारबाहीमा यादवको मृत्यु भएको डिएसपी गुरूङले बताए । लासको पोष्टमार्टम ०६९ साउन ७ गते गराई मृतकको आमा संजोगियादेवी यादवलाई बुझाइएको प्रहरीले बतायो । मृतक यादव जनतान्त्रिक तराइ मुक्ति मोर्चा समाजवादी नामक भूमिगत समूहमा लागेको भनी बुझिएको प्रहरी कार्यालयले जनायो । मृतक यादवले ०६९ जेठ १६ गते तारापट्टी सिरसिया-१ निवासी नेपाल रेल्वेका महाप्रबन्धक ४९ वर्षीय सुरेश यादव, सोही गाविस-२ का श्याम यादवलाई गोली हानी हत्या गरेका थिए भने सोही घटनामा तारापट्टी सिरसिया-१ का राजेन्द्रप्रसाद यादव, सोही गाविस-३ का श्रीप्रसादव यादव र सुरेश यादवलाई गोली हानी घाइते बनाएको प्रहरी कार्यालयले बतायो ।

सर्लाही

लक्ष्मीपुरकोद्राह गाविस-४ का ५० वर्षीय ईजहार पमरियाको ०६९ भदौ २४ गते दिउँसो अवरुद्ध विद्युत आपुर्तिको माग गर्दै यातायात अवरुद्ध गरेर मलङ्गवा नवलपुर सडकखण्डको लक्ष्मीपुर चोकमा विरोधमा उत्रिएको अवस्थामा सशस्त्र प्रहरीले अन्धाधुन्ध लाठी, बुट र बन्दुकको कुन्जाले प्रहार गर्दा घटनास्थलमै मृत्यु भयो । झण्डै दुई महिनादेखि अन्धकारमा परेका लक्ष्मीपुरकोद्राहका बासिन्दाका लागि मर्मत गरेर लालबन्दीबाट लगिँदै गरेको विद्युत ट्रान्सफर्मर हरिपुरका वासिन्दाले नै राखेपछि लक्ष्मीपुर कोद्राहका बासिन्दा सडक अवरूद्ध गरी विरोध प्रर्दशनमा उत्रिएका थिए । नवलपुरबाट मलङ्गवातर्फ ट्रकमा जाँदै गरेको सशस्त्र प्रहरीको एक समूहले बन्द खुलाउन बल प्रयोग गर्ने क्रममा उक्त घटना भएको थियो । घटनापछि आक्रोशित गाउँलेले कैदी लिएर मलंगवातर्फ जाँदै गरेको बरहथवास्थित इलाका प्रहरी कार्यालयको बा १ झ ७४४५ नम्बरको भ्यानमा आगो लगाई ध्वस्त पारेका थिए । स्थिति नियन्त्रणमा लिन प्रहरीले २५ राउण्ड भन्दा बढी हवाइफायर र केही राउण्ड अश्रुग्याँस प्रहार गरेको थियो । प्रहरीको कुटपिटबाट स्थानीय एमाले नेता जमरुद्दिन मन्सुर, राजेन्द्र महतो कोइरी, कैलाश महतो, मनोजराम, भोला मन्सुर र सम्सुल मन्सुर घाइते भएका थिए । घाइते उनीहरूको स्थानीय हरिपुर स्वास्थ्य चौकीमा उपचार भयो । मृतकको पमरियाको शव गाउँलेले सडकमा राखी अवरोध गरेपछि स्थानीय प्रशासन र मृतकका आफन्त तथा गाउँलेहरूको सहमतिमा मृतकलाई शहीद घोषणा गर्न तथा क्षतिपूर्ति वापत १० लाख उपलब्ध गराउन नेपाल सरकारलाई सिफारिश गर्ने, मृतकको छोराछोरीलाई निःशुल्क शिक्षाको व्यवस्था गर्ने, झडपमा घाइते भएकाहरूको उपचार खर्च सरकारले दिने, दोषी देखिएका इलाका प्रहरी कार्यालय हरिपुरका इन्स्पेक्टर बैधनाथ यादव तथा कुटपिट घटनामा संलग्न सशस्त्र सई प्रमोद सिंहलाई कारबाही गर्ने र स्थानीय प्रशासनले किरिया खर्च वापत पीडित परिवारलाई २५ हजार उपलब्ध गराएको थियो ।

अज्ञात समूहबाट

भक्तपुर

कास्की जिल्ला पोखरा उपमनपाका-१६ घरभई भक्तपुर जिल्ला कौशलटार बस्ने मानवअधिकार तथा शान्ति समाज भक्तपुरका अध्यक्ष २८ वर्षीय सुजन पौडेल तथा भक्तपुर नपा-५ महालक्ष्मीस्थानका २३ वर्षीया विद्यालक्ष्मी शाखकर्मीलाई अज्ञात समूहले भक्तपुरको ताथली गाविस-८ चुनदेवी इथोलको बाँसघारी नजिक सडकमा ०६९ साउन १५ गते राति धारिलो हतियारले काटी हत्या गऱ्यो । मृतक पौडेल भक्तपुर नपा-४ कमलविनायकस्थित नियोलोजन एकेडमी स्कुलको प्रिन्सिपल तथा शाखकर्मी सोही विद्यालयको लेखापाल थिए । घटनास्थल नजिक पौडेलको कालो पल्सर बा २५ प ५१८ नम्बरको मोटर साइकल समेत फेला परेको थियो । प्रहरीले हालसम्म पनि घटनामा संलग्नलाई गिरफ्तार गर्न सकेको छैन ।

बारा

छतवा गाविस-३ की ३२ वर्षीया सरितादेवी चौरसियाको लास ०६९ भदौ २५ गते बेलुका मटिअर्वा गाविस-२ को आंपको बगैंचामा अज्ञात समूहले घाँटीमा धारिलो हतियार प्रहार गरी फालिएको अवस्थामा फेला पऱ्यो । सरितादेवी कार्यक्रममा जानु छ भनि घरबाट भदौ १८ गतेदेखि हिँडेको प्रहरीले जनायो । मृतकको पति प्रभु चौरसियाले घटना बारे केही बताउन चाहेनन् । इन्स्पेक्टर रामनाथ घिमिरेले उनको हत्या किन ? र कसरी भएको हो ? भने बारेमा घटनास्थलमा फेला परेको मृतकको मोबाइल फोनको कल डिटेल्सबाट अनुसन्धान भइरहेको बताए । मृतकको भदौ २६ गते कलैया अस्पतालमा पोस्टमार्टम गरी पीडित परिवारलाई बुझाइएको प्रहरीले जनायो । घटनास्थल उनको घरबाट २ कि.मी. पूर्वमा पर्छ । मृतक स्थानीय स्तरमा पारालिगल कमिटीमा आबद्ध रहेकी थिइन् ।

पर्सा

लालपर्सा गाविस-१ निवासी मधेशी जनअधिकार फोरम निकट मधेशी कारखाना श्रमिक फोरमका केन्द्रीय महासचिव ३८ वर्षीय रामाशंकर मण्डललाई ०६९ भदौ ८ गते विहान वीरगञ्जको कृषि सामग्री संस्थानको मुख्य प्रवेशद्वारमा अज्ञात

समूहले गोली हानी हत्या गऱ्यो । घाइते मण्डलको वीरगञ्जको नारायणी उपक्षेत्रीय अस्पतालमा लैजाने क्रममा बाटोमै मृत्यु भएको अस्पतालले जनायो । मण्डलको दाहिने छातीमा एक ओटा गोली लागेको नारायणी उपक्षेत्रीय अस्पतालले जनाएको थियो । भारतीय नम्बर प्लेटको पल्सर मोटरसाइकलमा आएका दुई जनाले मण्डललाई गोली प्रहार गरेको प्रत्यक्षदर्शीले बताए ।

गोली/विस्फोटक पदार्थद्वारा घाइते

सर्लाही

गडहिया गाविस-१ बिर्ताटोलका २२ वर्षीय रामविराज यादव आफैँले बोकेको बम ०६९ असार १९ गते विस्फोट हुँदा गम्भीर घाइते भए । बम विस्फोटमा परी यादवको बायाँ खुट्टमा गम्भीर चोट लागेको थियो । घाइते यादवको मलङ्गवास्थित जिल्ला अस्पतालमा प्राथमिक उपचार गरी थप उपचारका लागि ०६९ असार २० गते काठमाडौँ लगिएको थियो । यादवले आफ्नो घर गड्हीयाबाट सदरमुकाम मलङ्गवातर्फ साइकलमा बोकेर लग्दै गरेको बम मुसैली गाविस-२ मा पुग्दा विस्फोट भएको थियो । प्रहरीका अनुसार साइकलमा आफैँले बोकेको प्रेसर कुकर बम पड्किएर यादव गम्भीर घाइते भएका थिए । आफूसँगै साइकलमा रहेको रौतहट जिल्ला माधोपुरका ललन यादव भने फरार भएको घाइते यादवले प्रहरी समक्ष बयान दिए । रामविराजलाई हातहतियारसम्बन्धी मुद्दामा कारबाही अघि बढाइएको जिल्ला प्रहरी कार्यालयले बतायो ।

धम्की/कुटपिट

काङ्ग्रेसबाट

धादिङ

साङ्कोष गाविस-८ मधुवनस्थित पञ्चकन्या माविका शिक्षक एवम् एकीकृत माओवादी जिल्ला सदस्य हरिबहादुर गुरुङलाई ०६९ असार १८ गते दिउँसो काङ्ग्रेस कार्यकर्ताहरूले आक्रमण गरे । विद्यालयमा परीक्षा सञ्चालन भइरहेको समयमा सदरमुकामबाट मोटरसाइकलमा आएका काङ्ग्रेस कार्यकर्ताले धारिलो हतियार र हेलमेटले हानेर आक्रमण गरेको पीडितले जनाए । घाइते भएका गुरुङको जिल्ला अस्पतालमा उपचार हुन नसकी काठमाडौँको जनमैत्री अस्पतालमा थप उपचार भएको थियो ।

काठमाडौँ

काङ्ग्रेस सभापति सुशील कोइरालालाई ०६९ असोज १३ गते आफ्नै कार्यकर्ताबाट आक्रमण भयो । काङ्ग्रेस क्षेत्र नम्बर ४ काठमाडौँको क्षेत्रीय उद्घाटनका क्रममा कपन पुगेका काङ्ग्रेस सभापति कोइरालालाई नेविसङ्घका कार्यकर्ता प्रवेश बस्नेतले

मलङ्गवा नवलपुर सडक खण्डको लक्ष्मीपुर चोकमा सशस्त्र प्रहरीको कुटपिटबाट मृत्यु भएका ईजहार पमरिया

आक्रमण गरेका थिए । आक्रमणका क्रममा सभापति कोइरालालाई जोगाउने क्रममा काङ्ग्रेस क्षेत्रीय कमिटीका श्याम सङ्गत र नर्मदा पोखरेल घाइते भएका थिए । घाइते उनीहरूको चावहिलस्थित ओम अस्पतालमा उपचार भयो । कार्यक्रममा आयोजकले अतिथिहरूको स्वागतमा खादा लगाई दिइरहेको बेला बस्नेतले सभापति कोइरालालाई आक्रमण गरेको आयोजकले जनाए । आक्रमणपछि बस्नेतलाई आक्रोशित कार्यकर्ताले कुटपिट गरी महानगरीय प्रहरी वृत बौद्धको प्रहरी टोलीलाई जिम्मा लगाएका थिए । उक्त घटनामा संलग्न बस्नेतलाई नेविसङ्घले दुई वर्षका लागि साधारण सदस्य समेत नरहने गरी निस्काशन गरेको छ । कार्यक्रममा वरिष्ठ नेतालाई बोल्न नदिई तल्लो बरियताका नेतालाई बोल्न दिएको कारण आफू आक्रोशित भई आक्रमण गरेको बस्नेतले सञ्चारमाध्यममार्फत बताएका थिए ।

बालअधिकार

हत्या

रौतहट

कनकपुर गाविस-२ की ३० वर्षीया कुश्मी खातुनलाई दुई वर्षीया छोरी जमुनी खातुनलाई हत्या गरेको अभियोगमा ०६९ असोज ७ गते प्रहरीले गिरफ्तार गरी असोज ८ गते सार्वजनिक गऱ्यो । ०६९ असोज ३ गते कनकपुर गाविस-२ स्थित नहरको कल्भर्टमा पानी भित्र भेटिएको बालिकाको शवको बारेमा अनुसन्धान गर्दा कनकपुर गाविस-२ का सेख जोखन भन्ने सेख जाकिर हुसैन र कुश्मी खातुनको छोरी भएको खुलेको थियो । अनुसन्धानको क्रममा आरोपित कुश्मी खातुनको पति सेख जोखनसँग झगडा भएका कारण दुवै जनाले सम्बन्धबिच्छेद गर्नको लागि छोरी जमुनी खातुन बाधक बनेकाले हत्या गर्ने योजना बनाई असोज २ गते राति दुवै जना मिली हत्या गरी पानीको कल्भर्टमा ल्याएर फालेको खुल्न आएको इलाका प्रहरी

कार्यालय गरुडाका प्रहरी इन्स्पेक्टर ललनप्रसाद कुर्मीले बताए । गिरफ्तार भएकी खातुनलाई ज्यान मुद्दाअर्न्तगत म्याद थप गरिएको र अर्का आरोपित सेख जाकिर हुसैन फरार रहेको कुर्मीले बताए ।

बलात्कार

ललितपुर

चापागाउँ गाविस-६ की १४ वर्षीय एक बालिकालाई ०६९ भदौ २६ गते बिहान चापागाउँ-६ मा डेरा गरी बसेका सैनिक जवान राजकुमार पाण्डेले पीडितकै घरमा बलात्कार गरेको भनी महानगरीय प्रहरी वृत्त चापागाउँमा ०६९ भदौ ३० गते पीडितका आफन्तले उजुरी गरे । त्यसलगत्तै प्रहरीले पाण्डेलाई गिरफ्तार गरेको भएपनि उनी सेना हुन् भन्ने थाहा पाएपछि मुद्दा चलाउन आनाकानी गर्दै आएको र मिलापत्रको प्रयास गरेको पीडितका आफन्तले आरोप लगाएका थिए । बलात्कारका आरोपित पाण्डे रणसिंह दल गण कोटडाँडा सैनिक जवानका रुपमा कार्यरत छन् । बलात्कृत बालिकाको पाटन अस्पतालमा स्वास्थ्य परीक्षण गरिएको थियो । प्रहरीले बलात्कारका आरोपित पाण्डेलाई ललितपुर जिल्ला अदालतमा पेश गरिसकेको छ । अदालतले उनलाई पुर्पक्षका लागि थुनामा राख्न आदेश दिएको छ ।

रौतहट

पौराई गाविस-६ की एक १३ वर्षीया अपाङ्ग बालिकालाई ०६९ भदौ ७ गते साँझ ५ बजेको समयमा सोही ठाउँका ३४ वर्षीय सुकमान योञ्जनले बलात्कार गरेको आरोपमा ०६९ भदौ ९ गते प्रहरीले गिरफ्तार गऱ्यो । पीडित बालिकालाई पीडक योञ्जनले ललाई फकाई चाउचाउ खान दिन्छु भनी पौराई गाविस-६ स्थित जङ्गलमा लगेर बलात्कार गरेको आरोपमा पीडितको आमाले इलाका प्रहरी कार्यालय चन्द्रनिगाहपुरमा ०६९ भदौ ९ गते किटानी जाहेरी दिएको आधारमा पीडकलाई सोही दिन गिरफ्तार गरी म्याद थप गरिएको प्रहरी इन्स्पेक्टर सेख अदालतले बताए । पीडित बालिकालाई बलात्कार भएको मौखिक उजुरीको आधारमा भदौ ८ गते नै चन्द्रनिगाहपुर अस्पतालमा डा.शङ्कर लोहलाले स्वास्थ्य परीक्षण गर्दा बलात्कार भएको प्रमाणित भएकोले पीडितको तर्फबाट जाहेरी लिएर कानुनी कारबाही प्रक्रिया अगाडि बढाइएकोमा रौतहट जिल्ला अदालतको ०६९ असोज २ गतेको आदेशले पीडक पुर्पक्षको लागि थुनामा छन् ।

कथित बोक्सीको आरोपमा रौतहटमा कुटिएकी तेतरीदेवी महतो कुसवाहा

मकवानपुर

राईगाँउ गाविस-२ की एक १३ वर्षीया बालिकालाई ०६९ साउन २८ गते सोहीस्थान बस्ने ७१ वर्षीय डोलवहादुर राईले चकलेट खुवाइ फकाएर बलात्कार गरे । स्थानीय जंगलमा गोठालो गएको अवस्थामा राईले बालिकालाई चकलेट खुवाएर बलात्कार गरेका थिए । पीडक राईलाई ०६९ साउन २९ गते गाउँलेले नियन्त्रणमा लिई इलाका प्रहरी कार्यालय फापरबारीमा बुझाएका थिए । जिल्ला अदालतको ०६९ भदौ २० गतेको आदेशअनुसार पीडक राई पुर्पक्षका लागि थुनामा छन् ।

रौतहट

समनपुर गाविस-४ की एक १३ वर्षीया बालिकालाई सोही ठाउँका २१ वर्षीय रामआधार पासवानले ०६९ जेठ २३ गतेदेखि विवाह गर्ने बहानामा ०६९ साउन १२ गतेसम्म जबरजस्तीकरणी गरेको आरोपमा पीडित बालिकाको बुबाले साउन २३ गते इलाका प्रहरी कार्यालय गरुडामा जाहेरी दर्ता गराए । पीडक पासवानले पीडित बालिकालाई ट्युशन पढाउने बहानामा विवाह गर्छु भनी ललाई फकाई जेठ २३ गतेदेखि वीरगञ्जमा लगी लुकाई राखी लगातार करणी गर्ने गरेको र साउन १२ गते रौतहट जिल्लाको डुमरिय(म.) गाविस-४ स्थित एक घरमा बालिकालाई लुकाई राखेको अवस्थामा फेला पारी प्रहरीले उद्दार गरेको थियो । पीडक पासवानलाई प्रहरीले ०६९ साउन २३ गते गिरफ्तार गरी जबरजस्तीकरणीअर्न्तगत मुद्दा दायर गरेकोमा रौतहट जिल्ला अदालतको ०६९ भदौ १५ गतेको आदेशले पीडक पुर्पक्षको लागि थुनामा रहेका छन् ।

दोलखा

मालु गाविस-६ घर भइ सोही गाविस-९ मा फुपुको घरमा बस्दै आएकी एक नौ वर्षीया बालिकालाई ०६९ साउन ३१ गते सोही गाविस-९ का २२ वर्षीय कुवेर पोखरेलले फुपुकै घरमा बलात्कार गरे । आरोपि पोखरेलले राति सुतेको ठाउँमा बलात्कार गरेको भन्दै पीडित परिवारले जिल्ला प्रहरी कार्यालय

दोलखामा उजुरी दिएपछि ०६९ भदौ २५ गते गिरफ्तार गरेकोमा जिल्ला अदालत दोलखाको ०६९ असोज ३ गते निर्णयअनुसार पीडक हाल पुर्पक्षका लागि थुनामा रहेका छन् ।

सिन्धुली

ककुरठाकुर गाविस-८ की एक नौ वर्षीया बालिकालाई ०६९ साउन ११ गते बिहान सोही ठाउँका ६४ वर्षीय मानबहादुर तामाङले बलात्कार गरेको आरोपमा ०६९ भदौ ५ गते प्रहरीले गिरफ्तार गऱ्यो । दैनिक ज्याला मजदुरी गरी जीविकोपार्जन गरिरहेका परिवारकी ती बालिकाका बुबा आमा बिहानै दाउरा खोज्न जङ्गल गएको र घरमा कोही पनि नभएको अवस्थामा मानबहादुरले बालिकालाई घरभित्र लगी बलात्कार गरेको प्रहरी इन्स्पेक्टर दिलीप झाले बताए । आरोपितको धम्कीका कारण पीडित बालिकाले लामो समयसम्म घटना सार्वजनिक गर्न नसक्दा पीडक भाग्न सफल भएका थिए । बालिका नबोल्ने, झोक्राएर बस्ने, खाना नखाने र बिरामी भएपछि साथीहरूले सोधपुछ गरेपछि मात्र घटना सार्वजनिक भएको थियो । घटना सार्वजनिक भएर पनि पीडक पक्षको दवाव र पीडित अति विपन्न भएको कारण पीडित पक्ष समयमै उजुरी गर्न जिल्ला सदरमुकाम सिन्धुलीमाढी आउन नसकेको स्थानीयले बताए । ०६९ साउन २७ गते पीडित बालिकाको उदयपुरको कटारी अस्पतालमा स्वास्थ परीक्षण गरिएको थियो भने पीडितका बुबा कृष्णबहादुर तामाङले साउन ३० गते जिल्ला प्रहरी कार्यालय सिन्धुलीमा जाहेरी दर्ता गरेका थिए । सिन्धुली जिल्ला अदालतको ०६९ भदौ ११ गते आदेशअनुसार आरोपित तामाङलाई पुर्पक्षको लागि कारागारमा राखिएको छ ।

धनुषा

तुल्सी गाविस-२ की एक पाँच वर्षीया बालिकालाई ०६९ साउन ३० गते सोहीगाविस-३ का २६ वर्षीय रामकुमार भनिने कुलमणि थापाले घरमा सुतेको बेला बलात्कार गरे । पीडित बालिकाको साउन ३१ गते जनकपुर अञ्चल अस्पतालमा स्वास्थ्य परीक्षण गराएको प्रहरी कार्यालयले जनायो । पीडित पक्षले ०६९ साउन ३० गते जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा जाहेरी दर्ता गराए लगतै प्रहरीले घटनाको आरोपित थापालाई साउन ३० गते गिरफ्तार गऱ्यो । बालिकाको आमा बुबा घरमा नभएको मौकाछोपी बालिका सुतेको बेला साँझको समयमा बलात्कार गरेको पीडितको बुबाले बताए । आरोपितलाई गिरफतार गरी अनुसन्धान भइरहेको प्रहरी कार्यालयले जनाएको छ ।

पुष्पवलपुर-२ का ३० वर्षीय अशोककुमार महतो, सोहीठाउँका २२ वर्षीय सोनेलाल महतो, २३ वर्षीय घनश्याम महतो र २५ वर्षीय सुरेशकुमार महतो समेतले एक १४ वर्षीया बालिकालाई ०६९ असोज ८ गते घरमै सामूहिक बलात्कार गरे । पीडित पक्षले असोज ११ गते जिल्ला प्रहरीमा जाहेरी दर्ता गराएपनि घट्नामा संलग्न आरोपिहरूलाई प्रहरीले गिरफ्तार गर्न सकेको छैन । उनीहरूको खोजी कार्य भइरहेको प्रहरी कार्यालयले जनायो ।

काभ्रे

कोलाति भुम्लु गाविस-२ की ५ वर्षीया बालिकालाई ०६९ भदौं ८ गते साँझ सोहीठाँउका ४० वर्षीय लाटो भनिने चन्द्रबहादुर पहरीले आँगनमा खेलिरहेको बेला उठाएर नजिकैको तरकारी बारीमा लगेर बलात्कार गरे । बालिकालाई बलात्कार गर्ने चन्द्रबहादुरलाई सोही दिन प्रहरीले गिरफ्तार गरी अनुसन्धानका लागि जिल्ला प्रहरी कार्यालय धुलिखेलको हिरासतमा राख्यो । पीडित बालिकाको स्वास्थ्य जाँच प्रसुतीगृह थापाथलीमा गरियो । पीडितको कमजोर आर्थिक अवस्थालाई ध्यान दिएर प्रारम्भिक स्वास्थ्य उपचारका लागि इन्सेकबाट तीन हजार नगद आर्थिक सहयोग गरियो ।

चितवन

जगतपुर गाविस घरभई हाल भरतपुर नपा-७ कृष्णपुरमा डेरा गरी बस्ने एक आठ वर्षीया बालिकालाई सोही नपा-१० मा डेरा गरी बस्ने ४४ वर्षीय अर्जुन भारतीले ०६९ असार २७ गते भरतपुर नपा-७ मा रहेको शाहीराम फर्निचरको खाली कोठामा लगी बलात्कार गरेको पीडित परिवारले बताए । पीडक अर्जुन सोही फर्निचरमा काम गर्थे । उनले बालिकालाई चकलेट दिन्छु भनि ललाई फकाई फर्निचर उद्योगमा लगी बलात्कार गरेको भनि पीडित परिवारले ०६९ असार २७ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालय चितवनमा उजुरी दिए । पीडकलाई प्रहरीले सोही दिन गिरफ्तार गऱ्यो । अनुसन्धान पश्चात अदालत पेश हुँदा चितवन जिल्ला अदालतको ०६९ साउन २२ गतेको आदेशले पीडक पुर्पक्षको लागि थुनामा रहेका छन् ।

चितवन

भरतपुर नपा-११ की एक पाँच वर्षीया बालिकालाई सोहीठाउँ बस्ने ६८ वर्षीय शेरबहादुर थापा मगरले ०६९ साउन १९ गते सोहीस्थान नजिकैको जङ्गल झाडीमा लगी बलात्कार गर्ने प्रयास गरेको आरोपमा पीडित परिवारले सोहीदिन प्रहरीमा उजुरी दिए । आरोपि थापालाई प्रहरीले घटना भएकै दिन गिरफ्तार गऱ्यो । घटनाको अनुसन्धान पश्चात प्रहरीले ०६९ साउन ३१ गते जिल्ला सरकारी वकिलको कार्यालयमा पेश गरेकोमा चितवन जिल्ला अदालतको ०६९ भदौ ५ गतेको आदेशले आरोपि थापा पुर्पक्षको लागि थुनामा रहेका छन् ।

पदमपुर गाविस-६ की एक १५ वर्षीया बालिकालाई ०६९ साउन ३२ गते भरतपुर नपा-११ बस्ने २७ वर्षीय सुमन खड्काले पदमपुर गाविस-६ मा रहेको खगेरी खोला जङ्गलमा बलात्कार गरेको पीडित बालिकाले बताइन् । पीडित बालिका गाईभैंसी चराउन जङ्गल गएको र पीडक खड्का पनि ट्याक्टरमा बालुवा लोड गर्न सोहीठाउँमा गएको समयमा बालिकाको बस्तुको बथानबाट एउटा गाई हराएकोले बालिकाले गाई खोज्दै जाँदा सुमनले पिछा गर्दै आएर आफूलाई जबरजस्ती गरी पीडक भागेको पीडित बालीकाले जनाइन् । पीडित बालिकाले पीडक खड्कालाई कारवाहीको माग गरी ०६९ भदौ २ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा उजुरी दिइन् । आरोपि खड्कालाई प्रहरीले ०६९ भदौ ३ गते गिरफ्तार गऱ्यो । घटनाको अनुसन्धान पश्चात अदालत पेश हुँदा चितवन जिल्ला अदालतको भदौ २४ गतेको आदेशले पीडक पुर्पक्षको लागि थुनामा रहेका छन् ।

कठार गाविस-३ की एक ११ वर्षीया बालिकालाई ०६९ भदौ २ गते दिउँसोको समयमा सोही ठाउँ बस्ने १४ वर्षीय सागर थापामगरले सोही गाविसमा रहेको ढुङ्गेखोलाको नजिक सिसौंघारीमा बलात्कार गरे । पीडितले चुरोट किनेर घर फर्कने क्रममा पीडक सागरले बाटोमा रोकी डर त्रास देखाई सिसौं घारीमा लगेर बलात्कार गरेको आरोपमा पीडित पक्षले ०६९ भदौ ३ गते ईलाका प्रहरी कार्यालय खैरहनीमा उजुरी दिए । पीडकलाई प्रहरीले उजुरी परेकै दिन गिरफ्तार गऱ्यो । घटनाको अनुसन्धान पश्चात अदालत पेश हुँद चितवन जिल्ला अदालतको ०६९ भदौ १३ गतेको आदेशले पीडक साधारण तारेखमा रिहा भए ।

अयोध्यापुरी गाविस-३ स्थित श्री जगन्नाथपुरी निमावि अयोध्यापुरी माडीमा कक्षा ८ मा अध्ययनरत सोही गाविस-२ की एक १२ वर्षीया बालिका र सोही गाविस-३ की १४ वर्षीया एक बालिकालाई ०६९ भदौ १८ गते सोही विद्यालयमा अध्यापनरत अयोध्यापुरी गाविस-३ का २८ वर्षीय देवराज साँखी र सोहीठाउँका २५ वर्षीय शिव आचार्यले विद्यालयको पुस्तकालयमा दुर्व्यवहार गरी बलात्कार गर्ने प्रयास गरेको भन्दै पीडितहरूले भदौ २५ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा उजुरी दिए । आरोपिहरू मध्येका आचार्यले बालिकाहरू कक्षामा पढिरहेको समयमा तिमीलाई बुबाले बोलाउनु भएको छ भनि कक्षाबाट बाहिर पठाउने र बाहिर रहेका अर्का आरोपी साँखीले हातमा समाई पुस्तकालयतर्फ लगी झ्याल ढोका बन्द गरी मैले भनेको मान तिमीलाई परिक्षामा पास गरिदिन्छु भनि संवेदनशील अङ्गहरू चलाउने र जबरजस्ती गर्ने प्रयास गरेको भनि पीडितहरूले बताए । दुबै बालिकालाई ०६९ बैशाखदेखिनै दुई शिक्षकले सल्लाह गरी एकले कक्षाबाट बाहिर पठाउने र अर्कोले दुर्व्यवहार गर्ने गर्दै आएकोमा पछिल्लो पटक ०६९ भदौ १८ गतेको घटनाको पीडाको कारण १२ वर्षीया बालिकाले बिष सेवन गरी आत्मा हत्या गर्ने प्रयास गरेपछि सो तथ्य खुलासा भएको पीडितकी आमाले बताइन् । घटनाको खुलासा भएपछि पीडित परिवार र स्थानीयले दुबै शिक्षकलाई कुटपिट गरी ईलाका प्रहरी कार्यालय माडीमा बुझाएकोमा थप अनुसन्धानको लागी ईलाका प्रहरी कार्यालय माडीले भदौ २४ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालय चितवनमा पठाएको थियो । तर, आरोपिहरूले आफुहरूलाई फसाउने उद्देश्यले झुठो आरोप लगाएको बताउँदै आफुहरूले जबरजस्ती नगरेको बताए । अनुसन्धान पश्चात ०६९ असोज ४ गते मिसिल जिल्ला सरकारी वकील कार्यालय मार्फत चितवन जिल्ला अदालतमा पेश गरिएकोमा चितवन जिल्ला अदालतको ०६९ असोज १० गतेको आदेशले आरोपिमध्येका साँखी २५ हजार धरौटीमा र आचार्य साधारण तारेखमा रिहा भए ।

सिन्धुपाल्चोक

ठूलोसिरुवारी गाविस-५ अर्चलेकी नौ वर्षीया बालिकालाई ०६९ साउन ११ गते बिहान सोही ठाउँका ५२ वर्षीय गणेश दुलालले आफ्नै घरमा बसिरहेको बेला फकाएर बलात्कार गरे । आरोपित दुलाललाई ०६९ साउन १९ गते प्रहरीले गिरफ्तार गऱ्यो । पीडितको साउन १८ गते चौतारा अस्पतालमा स्वास्थ्य परीक्षण भयो । नातिनी नाता पर्ने पीडित बालिका आफ्नै भाईसँग घरमा बसिरहेको बेला आरोपितले चक्लेट दिन्छुभनेर फकाएर डाकेर केहीपर बारीको कुनामा लगी बलात्कार गरेको आरोप पीडितको छ । पीडितपक्षले ०६९ साउन १८ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा उजुरी गरेपछि आरोपितलाई प्रहरीले गिरफ्तार गरेको जिल्ला प्रहरी कार्यालयका इन्स्पेक्टर सुजन कुमार राजभण्डारीले बताए । आरोपित जिल्ला अदालतको ०६९ भदौ १३ गतेको आदेशले पुर्पक्षका लागि थुनामा छन् ।

महोत्तरी

हाथीलेट गाविस-२ की १३ वर्षीया बालिकालाई ०६९ भदौ २ गते सोही ठाउँका २१ वर्षीय जीवन विकले घरैमा बलात्कार गरे । पीडित पक्षले ०६९ भदौ १४ गते ईलाका प्रहरी कार्यालय बर्दिवासमा उजुरी गरेका थिए । पीडक फरार भएकाले गिरफ्तार गर्न नसकिएको प्रहरीले बतायो भने मुद्दा जिल्ला अदालत महोत्तरीमा विचाराधिन रहेको छ ।

बलात्कारपछि हत्या

रौतहट

औरया गाविस-६ की मुनिया भन्ने ३० वर्षीया उषादेवी साहलाई ०६९ भदौ १० गते साँझ गौर नपा-७ का २७ वर्षीय भगवान दास तत्माले बलात्कारपछि हत्या गरेको आरोपमा प्रहरीले ०६९ भदौ १५ गते गिरफ्तार गऱ्यो । मृतक उषादेवीको

शव गाउँकै सिसांघारीमा भदौ ११ गते बिहान भेटिएपछि प्रारम्भिक अनुसन्धानबाट उनको बलात्कारपछि हत्या भएको प्रहरीले दावी गरेको थियो । पीडित आफ्ना छोराछोरीको लागि किताब किन्न सदरमुकाम गौर आएकी थिइन् । पीडितका पति हरिहर साहले दास विरुद्ध जिल्ला प्रहरी कार्यालय रौतहटमा ०६९ भदौ १७ गते किटानी जाहेरी दर्ता गराए । प्रहरीले कर्तव्य ज्यान मुद्दा चलाई रौतहट जिल्ला अदालतमा पेश गरेकोमा अदातलको ०६९ असोज ११ गतेको आदेशले आरोपित दास पुर्पक्षको लागि थुनामा रहेका छन् ।

सलांही

हरिवन गाविस-७ की २७ वर्षीया सुनिता पासवान चौधरीलाई ०६९ साउन १५ गते केही युवाहरूले बलात्कार गरी हत्या गरे । साउन १५ गते घरबाट हराएकी पीडितको शव साउन १९ गते घुर्कौली गाविस-५स्थित उखुबारीमा अनुहारमा तेजाव हालेको अवस्थामा फेला परेको थियो । पीडितलाई बलात्कार गरी हत्या गरेको आशङ्कामा इलाका प्रहरी कार्यालय हरिवनले घुर्कौली र हरिवन गाविसका केही युवाहरूलाई मृतकको मोबाइलमा रहेको नम्बहरूको सहायतामा नियन्त्रणमा लिई सोधपुछ गरेको थियो । घटनामा संलग्न भएको आरोपमा हरिवन गाविस-६ का ३५ वर्षीय केशव गोले र घुर्कौली गाविस-७ का १९ वर्षीय उमेश साहलाई ०६९ भदौ २ गते प्रहरीले गिरफतार गरेकोमा जिल्ला अदालतको ०६९ भदौ २८ गते आदेशले गोलेलाई ५ हजार धरौटीमा तारेखमा रिहा गऱ्यो भने साह पुपर्क्षका लागि जिल्ला कारागारमा छन् ।

महिलाविरुद्ध हुने सबै प्रकारको भेदभाव, दुर्व्यवहार दुर्व्यवहार

रौतहट

कनकपुर गाविस-६ की ३७ वर्षीया तेतरीदेवी महतो कुसवाहालाई ०६९ भदौ १३ गते राति सोही ठाउँका हरि महतो, श्रीचन्द्र महतो कुसवाहा, गितादेवी महतो कुसवाहा, सुमित्रादेवी महतो कुसवाहा समेतले बोक्सीको आरोपमा कुटपिट गरे । कनकपुर गाविस-६ की रामबाबु कुसवाहाको छोरी रञ्जु कुसवाहालाई टुनामुना गरी बिरामी बनाएको भन्दै आफूलाई कुटपिट गरेको पीडितले बताइन् । कुटपिटबाट घाइते भएकी उनको चन्द्रनिगाहपुरस्थित अस्पतालमा उपचार भयो । कुटपिटबाट उनको पाठेघरमा चोट पुगेको अस्पतालका डाक्टर सुवास चौधरीले बताए । पीडितलाई यसअघि पनि बोक्सी आरोप लगाउँदै दुर्व्यवहार गरेकोमा पीडतले प्रहरी चौकी पोखरभिण्डामा निवेदन दिएकोमा अब आइन्दा दुर्व्यवहार नगर्ने सहमति गरी मिलापत्र गरेपनि उनीहरूले बारम्बार दुर्व्यवहार गर्ने गरेको र अहिले कुटपिट गरेको पीडितका पति तुल्सी महतो कुसवाहले बताए । इलाका प्रहरी कार्यालय कटहरियामा उजुरी गर्न जाँदा बोक्सीको आरोपमा कुटपिट नभएकाले उजुरी लिन इन्कार गरेको पीडितले बताइन् ।

धनुषा

हसपुर कठपुल्ला गाविस-२ की ५० वर्षीया गुलावदेवी दासलगायत उनका पति ६० वर्षीय गुदर दास, छोरा २३ वर्षीय जीतन दास समेतलाई ०६९ असार १७ गते सोही गाविस-२ का ४५ वर्षीय शुभनाराण दास उनको छोरा २४ वर्षीय विश्वनाथ दास मल्हनिया-३ का ४५ मोहीलाल कापर र उनको छोरा २० वर्षीय रविन्द्र कापरले बोक्सीको आरोपमा कुटपिट गरी गम्भीर घाइते बनाए । घाइते उनीहरूको उपचार जनकपुरस्थित पब्लिक नर्सिङ होममा उपचार भयो । नातीलाई बोक्सी लगाएर मारेको भन्दै शुभनारायणले छिमेकी गाउँका मोहीलाल र उनको छोरालाई उस्काएर कुटपिट गरेको पीडित पक्षले बतायो । लाठी प्रहारबाट गुदरको टाउको काटिएको, जीतनको लाठी प्रहारले नीलडाम परेको तथा बोक्सीको आरोप खेपेकी गुलावको छातीमा चोटपटक लागेको पीडित परिवारले बतायो । पीडित पक्षले न्यायको लागि ०६९ असार २४ गते जिल्ला प्रहरीमा जाहेरी दर्ता गराए पनि घटनाको आरोपितलाई प्रहरीले गिरफ्तार गर्न सकेको छैन । घटनामा संलग्नहरूको खोजी कार्य भइरहेको प्रहरी कार्यालयले जनाएको छ ।

काभ्रे

शिखरआम्बोटे गाविस-३ का ५८ वर्षका सूर्यमान लामा, उनका छोरा ३२ वर्षीय बुद्धि लामा र बुहारी २७ वर्षीया माइली लामालाई ०६९ असार २६ गते बोक्साबोक्सीको आरोपमा सोही ठाँउका ४८ वर्षीय पोते लामा र उनका छोरा २३ वर्षीय सार्कीमान लामाले कुटपिट गरे । सूर्यमान सोही ठाँउका देवानसिं लामाको घरमा ०२६ सालदेखि गोरु जोत्ने र सूर्यमानको पत्नी ५५ वर्षीया कान्छी घरमा कपडा धुने, भकारो सोर्ने र सरसफाईको काम गर्थिन् । कान्छीको ०६२ वैशाख ५ गते मृत्यु भएको थियो । पीडित सूर्यमानले देवानसँग ०३१ सालमा ७ सय ऋण लिएकोमा हालसम्म व्याजसहित ५२ सय चुक्ता गरेपनि जग्गा नामसारी नभएकाले परिवार नै उनको घरमा काम गर्दै आएका थिए । सूर्यमानको घरजग्गा फिर्ता नगरी देवानसिंको कालगतिले मृत्यु भएपछि २० लाख जाने उनको घरबारी देवानको छोरा पोतेका नाममा नामसारी भएको थियो । घरबारी फिर्ताको कुरा गरेपछि उनै पोते र निजका छोरा सार्कीमान मिलेर परिवारलाई नै बोक्साबोक्सीको आरोप लगाउँदै घरबाट निकालेका थिए । पीडितहरूले ०६९ साउन १२ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालय

काभ्रेमा निवेदन दिए । आरोपितहरूले उनीहरूको नाममा जग्गा पास गरिदिएपछि घटना मेलमिलाप भयो ।

घरेलु हिंसा

भक्तपुर

भक्तपुर नपा-११ भेलुखेलका ४० वर्षीय शोभादेवी देउलालाई ०६९ भदौ १० गते पति राजेश देउलाले राति पेस्तोलले घाँटीमा गोली हानी हत्या गरे । रातिसँगै रहेको पतीले हत्या गरी भदौ ११ गते हनुमान ढोका प्रहरीमा हतियार सहित आत्मसमर्पण गरेका थिए । पत्नीले परपुरुषसँग सम्पर्क गरेकाले रिसले गोली हानी हत्या गरेको राजेशले प्रहरी समक्ष स्वीकार गरे ।

सिन्धुली

कमलामाई नपा-४ सिलामेकी ७५ वर्षीया मानकुमारी श्रेष्ठलाई ०६९ भदौ २१ गते राति आफ्नै छोरा ३३ वर्षीय भीमनारायण श्रेष्ठले घरायसी विवादमा कुटपिट गरे । पीडित मानकुमारीको टाउकोमा चोट रहेकोले जिल्लामा उपचार हुन नसकी सोही दिन काठमाडौँ लगिएको थियो । आरोपित भीमनारायण श्रेष्ठ एकीकृत माओवादीका ताम्सालिङ राज्य समितिका सदस्य हुन् । उनले गम्भीर प्रकारको गल्ती गरेकोले उनलाई पार्टीका सम्पूर्ण जिम्मेवारीबाट हटाई कानूनी कारबाहीको लागी प्रहरीमा उजुरी दर्ता गरेको एकीकृत नेकपा माओवादीका जिल्ला सचिव सुरतबहादुर स्याङतानले जनाए । आरोपितले मादक पदार्थ सेवन गरी बृद्ध आमालाई कुटपिट गरेको र उक्त अपराध अन्तरगत हुने हदैसम्मको कानूनी कारबाहीको लागी आफ्नै पहलमा ०६९ भदौ २४ गते मुद्दा दायर गरेको पीडितका छोरा गंगानारायण श्रेष्ठले बताए । आरोपित ०६९ असोज ९ गते ५ हजार धरौटीमा रिहा भए ।

धनुषा

ढल्केवर-७ की १९ वर्षीया सरस्वती देवी चौधरीलाई ०६९ भदौ २३ गते पति २२ अमरेश चौधरी, ससुरा ५६ वर्षीय रामविलास चौधरी, सासु ४० वर्षीया गितादेवी चौधरी समेत मिलि धारिलो हतियार प्रहार गरी हत्या गरे । पीडित पक्षले ०६९ भदौ २५ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा जाहेरी दर्ता गराए पनि पीडकलाई गिरफ्तार गर्न सकेको छैन् । घटनाको आरोपितहरूको खोजी कार्य भइरहेको प्रहरी कार्यालयले जनाएको छ ।

बेंगाशिवपुर गाविस-८ की २४ वर्षीया पुनितादेवी दासलाई ०६९ साउन २५ गते राति पति २५ वर्षीय विजय दासले घरको ढोका बन्द गरी पीडित पुनितादेवीलाई हँसिया र खुकुरीले टाउकोमा प्रहार गरेर गम्भीर घाइते बनाए । पीडितको जनकपुर अञ्चल अस्पताल उपचार हुन नसकेपछि थप उपचारको लागि सोहीदिन भारतको सिलगुढी रेफर गरेको थियो । आर्थिकस्थिति कमजोर रहेकोले त्यहाँ उपचारको लागि लाग्ने खर्च तिर्न नसकी पुनः जनकपुर फिर्ता भएको पीडित परिवारले जनाए । धारिलो हतियारले टाउकोमा काटेपछि जोरले हल्ला गरेकी पुनितालाई स्थानीयबासीहरूले बचाएका थिए । प्रहरी कार्यालयमा जाहेरी दिएपनि प्रहरीले पीडिकलाई गिरफ्तार गर्न सकेको छैन

बहुविवाह

रौतहट

गरुडा गाविस-३ का २० वर्षीय पवनकुमार गुप्ताले सर्लाही जिल्ला मलङ्गवा नपा-८ की १८ वर्षीया पुजाकुमारी गुप्तासँग बहुविवाह गरेको आरोपमा प्रहरीले दुबैजनालाई ०६९ भदौ १० गते गिरफ्तार गऱ्यो । सर्लाही बरहथवा गाविस-४ की २० वर्षीया सोभिताकुमारी गुप्तासँग पीडक पवनकुमारको ०६९ असार १० गते मागि विवाह भएको थियो । आरोपितले ०६९ साउन १८ गते पुजाकुमारीसँग विवाह गरेको थाहा पाएपछि पीडित सोभिताकुमारीको दाजु हेमन्तकुमार गुप्ताले इलाका प्रहरी कार्यालय गरुडामा ०६९ भदौ १० गते किटानी जाहेरी दिएका थिए । जाहेरीको आधारमा प्रहरीले आरोपित पवनकुमार र पुजाकुमारीलाई भदौ १० गते गिरफ्तार गरी बहुविवाह मुद्दा चलाएकोमा रौतहट जिल्ला अदालतको ०६९ भदौ २६ गतेको आदेशले दुबैजना जनही ५० हजार धरौटीमा रिहा भए ।

सिन्धुली

पुरानो झाँगाझोली गाविस-५ का ३१ वर्षीय निरञ्जन श्रेष्ठले ०६९ साउन १९ गते रामेछाप जिल्ला भिरपानी गाविस-७ की १८ वर्षीया मनिता माझीसँग दोश्रो बिवाह गरेको भनी उनकी जेठी पत्नी मिरा श्रेष्ठले ०६९ भदौ १५ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा उजुरी गरिन् । आरोपि श्रेष्ठ घरबाट भागेर काठमाडौंतर्फ गएको कारण गिरफ्तार गर्न नसकेको प्रहरीले जनायो ।

चितवन

गर्दी गाविस-७ की २२ वर्षीया समिना महतोका पति २५ वर्षीय अजय चौधरीले ०६९ असार २१ गते रुपन्देही जिल्ला बुटवल नपा-६ की २२ वर्षीया सञ्जु शर्मा चौधरीसँग दोस्रो बिबाह गरे । आफूसँग ०६६ माघ महिनामा बिवाह गरेका अजयले असार २१ गते सञ्जुसँग दोस्रो विवाह गरी घरमा ल्याएको पीडित समिनाले बताइन् । पीडित समिनालाई बिवाह भएको केही समयपछिबाट नै माइतीबाट मोटरसाइकल र भैंसी लिएर नआएकोले तिमीलाई पत्नी नस्वीकार्ने भन्दै शारीरिक तथा

मानसिक यातना दिने गरेको समिनाले बताइन् । समिनाले ०६९ साउन १४ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा बहुबिवाहमा उजुरी दिइन् । आरोपीहरू मध्ये अजयलाई ०६९ साउन १४ गते गिरफ्तार गरी अनुसन्धान गर्दा पीडक नेपाली सेनाको बहालवाला सिपाही भएकोले सैनिक ऐन अन्तर्गत कारवाहीको लागि ०६९ साउन १९ गते नेपाली सेनाको जिम्मा लगाइएको र सन्जु शर्मा चौधरी फरार रहेको जिल्ला प्रहरी कार्यालयका इन्स्पेक्टर टंक भट्टराइले बताए ।

सबैप्रकारका जातीय विभेद

हत्या

महोत्तरी

धमौरा गाविस-३ की १६ वर्षीया पिंकीकुमारी मण्डललाई अर्को जातको केटासँग प्रेम गरेको आरोपमा काका ३७ वर्षीय रामवीर मण्डल, ३४ वर्षीय शिवजी मण्डल, ३२ वर्षीय रामदिनेश साह र ४१ वर्षीय रामबृक्ष ठाकुरले ०६९ जेठ २२ गते घाँटी थिचेर हत्या गरे । बुवा वैदेशिक रोजगारीमा गएको र आमा माइत गएको मौकापारी काका रामवीरले सहयोगीकासाथ लिई भतिजीको हत्या गरी जलाई दिएका थिए । ०६९ भदौ २७ गते उजुरीकर्तामा धमौराका नेपाली नागरिक भन्ने नाम उल्लेख गरी जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा हुलाकमार्फत कर्तव्य ज्यानको जाहेरी परेकाले प्रहरीले घटनाको अनुसन्धान गरी फाइल जिल्ला अदालतमा बुझाएको छ । पीडकहरू फरार रहेको प्रहरीले जनायो ।

सिन्धुपाल्चोक

कर्थली गाविस-८ सिम्लेका ज्ञानेन्द्र राउतलाई दलितसँगको सहभोजमा गएर भोजखाएको आरोपमा स्थानीय गैरदलित गाउलेहरूले सामाजिक बहिष्कार गरे । स्थानीय एक विवाहमा भोज खाएको भन्ने विवादले दलित र गैरदलितबीचमा चर्कोरुप लिएपछि उक्त विवाद मिलाउनका लागि ०६९ साउन १३ गते कर्थली गाविस-८ स्थित बुदेपामा दलित हकहित सरोकार केन्द्रले सहभोजको आयोजना गरेको थियो । आयोजित सहभोज कार्यक्रममा ज्ञानेन्द्र राउतले एमालेबाट प्रतिनिधि गरेका थिए । सोही सहभोज कार्यक्रममा गएर भोज खाएको आरोपमा उनलाई स्थानीय गैरदलित गाउँलेहरूले सामाजिक बहिष्कार गरेका थिए । दलितको सहभोजमा गएका राउतको घरमा पुरोहित जान मानेनन् । ०६९ साउन २१ गते घरमा पुरोहित नगएपछि राउतले बाजेको श्राद्ध गर्न पाएनन् । उनले दिदी-बहिनीलाई टिका लगाएर श्राद्ध सम्पन्न गर्न बाध्य भए । बहिष्कार गरेको बारे राउतसँग जिज्ञासा राख्दा उनले भने-राप्रपा समर्थित दुई/चार जनाले प्रतिशोध लिएका हुन् । वैचारिक रुपमा पनि म कम्युनिष्ट पार्टीको कार्यकर्ता भएकाले यस्ता परम्परागत कुरामा मलाई विश्वास छैन । अब, म यस्ता बाहुन-साहुन लाउँदिन । यसै सन्दर्भमा ज्ञानेन्द्र राउतको घरमा पण्डित्याई गर्न नमानेका पुरोहित तिलकप्रसाद न्यौपानेसँग सम्पर्क गर्दा उनले भने-गाउँमा सहभोजको हल्ला चलिरहेकै बेला मलाई श्राद्ध गर्न बोलाए । एक/दुई महिनापछि गरौँला भनेको मानेनन् । अब, जजमानीको काम नै छाड्ने बताए । बहिष्कारमा परेका पीडितले कतै उजुरी गरेनन् ।

द्वन्द्वको क्रममा भएका मानवअधिकार तथा मानवीय कानूनको गम्भीर उल्लङ्घनमा संलग्न दोषी विरुद्ध जवाफदेहिता सुनिश्चत गरी पीडितलाई न्यायको प्रत्याभूति गरिनु पर्दछ । जस्ले गर्दा मुलुकमा दिगो शान्ति संस्थागत गर्न सकिन्छ। द्वन्द्वरत वा द्वन्द्वको तत्काल पछि सङ्क्रमणकालीन न्यायअन्तर्गत यस्ता विषयहरूको सम्बोधन गरि मुलुकलाई राष्ट्रिय मेलमिलापतर्फ अगाडि बढाउन सकिने भएकोले विश्वका भेरै मुलुकहरूमा सङ्क्रमणकालीन न्याय सफल भएका उदाहरण छन् ।

सङ्क्रमणकालीन न्यायसम्बन्धी संयन्त्रका सम्बन्धमा अन्तर्राष्ट्रिय अनुभवहरूका बारेमा जानकारी दिने उद्देश्यले यो पुस्तक तयार गरिएको हो। विगतमा भएका मानवअधिकार उल्लङ्घन र अपराधका सम्बन्धमा न्याय प्राप्तिका लागि र जवाफदेहिता सुनिश्चित गर्न सङ्घर्षरत विश्वका विभिन्न मुलुकमा प्रयोग गरिएको सङ्क्रमणकालीन न्यायसम्बन्धी प्रक्रिया र संयन्त्रहरूका बारेमा जानकारी हुने आशा राखिएको छ। यो पुस्तकले सङ्क्रमणकालीन न्याय विधिका बारेमा संक्षिप्त परिचय, यससम्बन्धी संयन्त्र र धारणाबारे सामान्य जानकारी दिनेछ।

समग्र रूपमा सङ्क्रमणकालीन न्यायको विषय राजनीतिक सन्दर्भमा धेरै हदसम्म गाँसिएको छ। तसर्थ सङ्क्रमणकालीन न्यायका बारेमा छलफल गर्दा राजनीतिक सङ्क्रमण, शान्ति निर्माण, संस्थागत सङ्गठन र कानुनी सुधार एक आपसमा जोडिएका भए तापनि यी विषयहरू यस पुस्तकको क्षेत्रभन्दा बाहिर छन्।

नेपालमा पहिलो मानवअधिकार समाचार अनलाइन

नेपाली र अंग्रेजीमा

www.inseconline.org
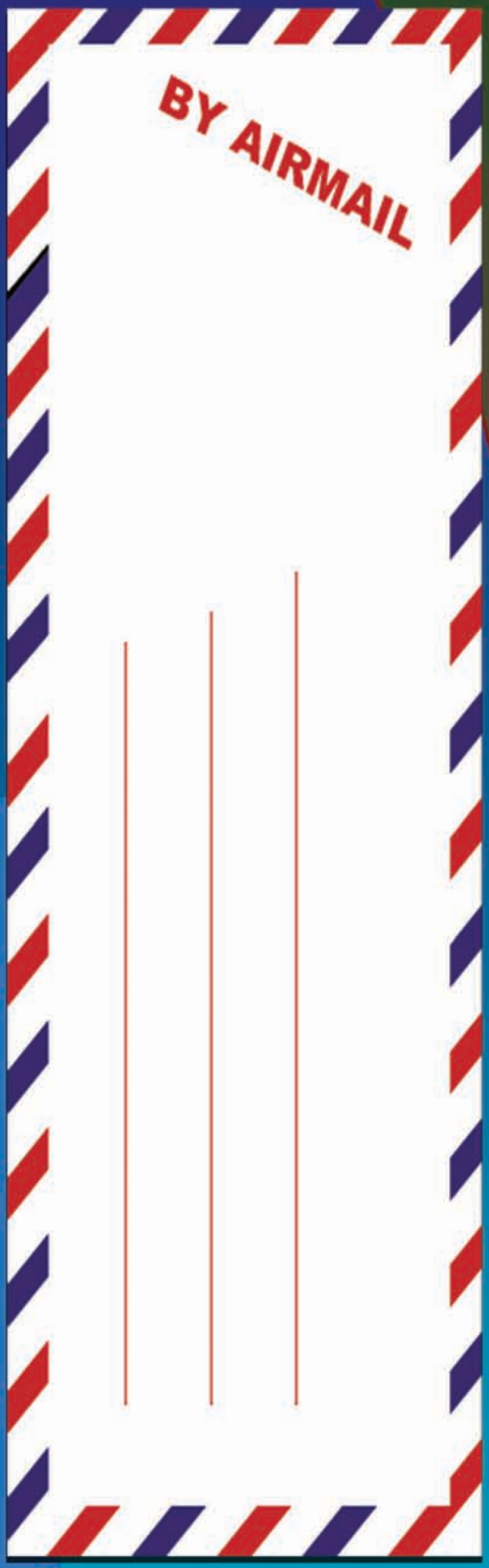
मानवअधिकारसम्बन्धी विविध समाचारहरू समेटिएको यस वेबसाइटमार्फत् देशको मानवअधिकार स्थितिको ताजा जानकारी लिनुहोस् ।